Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

c. 12. Cum ex iniuncto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Visual Library

interpretantur, videndus Carrerius tracta. de hæret. nu. 113. & 114. Matthæus Afflictus in conſtitutione, inconſutilem. notabili 25. ver. hinc ſumpta occaſione quæro. Geminianus in c. vlt. §. vlt. de hæret. lib. 6. Petrus Godoffredus in l. curiales, C. de hæret. Franciſcus Ponzinibius tract. de lamijs nu. 78. Repertorium verbo, aduocatus. Eymericus 3. par. q. 39. & Albericus de Roſate, de ſtatutis. p. 3. q. 32. Alfonſus Caſtrus lib. 1. c. 17. de iuſta hæret. puni. Ioannes Roias ſingulari 175. & alij, quos ſciens omitto.

In hac difficultate hoc primũ ſit exploratũ: Pro hæreticis, quos hæreticos eſſe cõſtat, nullo modo patrocinandum, ſeu aduocandũ, ſecus quoties id eſt dubium, id eſt, cum nondũ eſt exploratũ, an verba, vel facta alicui obiecta, ſint hæretica, manifeſtamue hæreſim ſapientia, vel cũ nondũ teſtibus, alijſue legitimis probationibus de hæreſi conſtat; tunc. n. aduocare licebit, ſeu patrociniũ reis præſtare: Inquiſitorũ tamen auctoritate ſolenni iureiurando præcedente, de iuſta defenſione præſtãda, & de abſtinẽdo ab eadem defenſione quamprimũ cognitũ erit illũ, qui defenditur eſſe hæreticum, iuxta ſacri officij receptã & laudabilem cõſuetudinẽ, vt præfati tradunt, quibus adde Simãcã de cath. inſtit. tit. 5. de aduocatis.

Idem vniuerſis Chriſti fidelibus, tam in vrbe Meten. quam in eius diœceſi conſtitutis.

Laici non prædicent, nec occulta Conuenticula faciant, nec ſacerdotes reprehendant. vide infra c: [illegible]

CAP. XII.

CVM [a] ex iniũcto: & infra. Licet [b] autẽ deſiderium intelligẽdi diuinas ſcripturas, & ſecundum eas ſtudium adhortãdi reprehendendum non ſit, ſed potius commendandum: in eo tamen apparẽt quidam laici, merito arguendi, quod occulta conuenticula celebrant, officium prędicationis Chriſti † ſibi vſurpant, ſacerdotum ſimplicitatem eludunt, & eorum conſortium aſpernantur, qui talibus non inhęrent. Deus enim lux vera, quæ omnẽ hominem venientem in hunc mundũ illuminat, in tãtum odit opera tenebrarũ, vt Apoſtolos ſuos in mundum vniuerſum prædicaturos Euangelium omni creaturæ miſſurus, eis præceperit aperte dicens: Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine & quod in aure auditis, prædicate ſuper tecta: & infra Sicut. n. multa ſunt mẽbra corporis, omnia vero non eundem actum habent; ita multi ſunt ordines in Eccleſia: ſed nõ omnes idẽ habent officium, quia ſecundum Apoſtolũ, alios Dominus dedit Apoſtolos, alios Prophetas, alios autem Doctores, &c. Cum igitur doctorum ordo ſit quaſi præcipuus in eccleſia, non debet ſibi quam indifferenter prædicationis officium vſurpare. Nam ſecundum Apoſtolum, quomodo prędicabunt, niſi mittãtur? Et veritas ipſa præcepit Apoſtolis: Rogate dominũ meſſis, vt mittat operarios in meſſem ſuam. Quod ſi forte quis argutè reſpondeat, quia tales inuiſibiliter mittuntur a Deo, etſi non viſibiliter mittãtur ab homine, cũ inuiſibilis miſſio multo ſit dignior, quam viſibilis: & diuina longe melior, quam humana, † poteſt rationabiliter reſponderi, quod cũ interior illa miſſio ſit occulta, non ſufficit cuiquam nude tantum aſſerere, quod ipſe ſit miſſus a Deo, cum hoc quilibet hæreticus aſſeueret, ſed oportet, ꝙ aſtruat illam inuiſibilem miſſionẽ per operationem miraculi, vel ſcripturæ teſtimoniũ ſpeciale. Vnde cũ Dominus vellet mittere Moyſen in Aegyptum, ad filios Iſrael, vt crederent ei, quod mitteretur ab ipſo, dedit ei ſignum, vt cõuerteret virgam in colubrum & virgam iterum reformaret. Ioannes quoque Baptiſta, ſpeciale ſuæ miſſionis teſtimonium protulit de ſcriptura dicẽs; Ego vox clamantis in deſerto, dirigite viam Domini ſicut ait Eſaias Propheta, & infra. Licet autem ſciẽtia ſit valde neceſſaria ſacerdotibus ad doctrinam: quia iuxta verbum Propheticum, Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem exquirunt ex ore eius. non eſt tamen ſimplicibus ſacerdotibus etiam à ſcholaſticis detrahendum, cũ in eis ſacerdotale officium debeat honorari, propter quod Dominus in lege præcepit: Diis non detrahes, ſacerdotes intelligẽs, qui propter excellentiam ordinis, & officij dignitatem Deorum nomine nuncupantur, & infra. Nec quiſquam ſuæ præſumptionis audaciam illo defendat exemplo, ꝙ aſina legitur reprehendiſſe prophetam vel quod Dominus ait; Quis ex vobis arguet me de peccato? Cum aliud ſit fratrem in ſe peccantẽ occultè corripere, (quod quiſque † tenetur efficere ſecundũ regulam Euangelicam, in quo caſu ſane poteſt intelligi, quod Balaam fuit correptus ab aſina) & aliud eſt Patrem † ſuum delinquentem reprehẽdere manifeſte, quod utique nulli licet ſecundũ euãgelicam veritatem, nam qui etiam dicit fratri ſuo, fatue, reus erit gehẽnę ignis. Rurſus aliud eſt quod prælatus ſponte de ſua confiſus innocentia ſubditorum ſe accuſationi ſupponit, (in quo caſu, præmiſſum Domini verbũ debet intelligi) & aliud eſt, ꝙ ſubditus, non tã animo reprehẽdendi quã detrahendi exurgit temerarius in prælatum, cum ei potius incũbat neceſſitas obſequendi, ꝙ ſi forte neceſſitas poſtularet, vt ſacerdos tãquã inutilis & indignus à cura gregis debeat remoueri, agendum eſt ordinate apud Epiſcopum, ad cuius officium tam inſtitutio quam deſtitutio ſacerdotum noſcitur pertinere.

† Dictio, Chriſti, nec in Regeſto, nec in antiquis codicibus reperitur.

Ioann. 1. Mar. vlt. Matth. 10. 1. Cor. 12. Epheſ. 4. Rom. 10. Luc. 10. Matth. 9.

Exod. Ioan. 1. Eſa. 40. Matth. Malach. Exod. Ioan. Num. Ioan. 8. Mat. 5.

COMMENT. XI.

a CVm [a] ex iniuncto.] *Habetur hæc decretalis in Regeſto Innocentij III. libr. 2. Ex integra clauſula apertiſſime colligitur tum argumentũ, tum ſententia ſiue intellectus huius capitis. Ea vero ita habet;* Cum ex iniuncto nobis Apoſtolatus officio facti ſimus ſecundum Apoſtolum ſapientibus & inſipientibus debitores, pro vniuerſorum ſalute nos oportet eſſe ſollicitos, vt & malos retrahamus à vitijs, & bonos in virtutibus foueamus: tunc autem opus eſt in diſcretione maiori, cum vitia ſub ſpecie virtutum occulte

te ſubintrant,& angelus Satanæ in angelum lucis ſimulate träſformat. Sanè ſignificauit nobis venerabilis frater noſter Metẽſis epiſcopus per litteras ſuas,quod tam in diœceſi,quã vrbe Meteñ. laicorũ & mulierum multitudo non modica,tracta quodam modo deſiderio ſcripturarum Euangelia, Epiſtolas Pauli, Pſalterium, moralia Iob,& plures alios libros ſibi fecit in Gallico Sermone träſferri. Translationi huiuſmodi adeo libenter,vtinam autem & prudẽter intendens, ut ſecretis conuentionibus talia inter ſe laici & mulieres eructare præſumũt, & ſibi inuicem prædicare:qui etiam aſpernantur eorum conſortiũ, qui ſe ſimilibus non immiſcent,& a ſe reputant alienos,qui aures & animos talibus non apponunt. Quos cum aliqui parochialium ſacerdotum ſuper his corripere voluiſſent,ipſi eis in faciem reſtiterunt:conantes rationes inducere de ſcripturis, quod ab his non deberẽt aliquatenus prohiberi. Quidam etiam ex eis ſimplicitatem ſacerdotum ſuorum faſtidiunt,&cum ipſis per eos verbum ſalutis proponitur,ſeu melius habere in libellis ſuis, & prudentis ſe poſſe id eloqui ſub murmurant in occulto.*hæc ibi.& mox ſubſequuntur verba huius capitis.*

b Licet autem,&c.] *Eſt autem valde elegans & ſingularis huius reſcripti definitio, qua hoc vnum præcipitur,ne laici officium predicationis verbi diuini aſſumant:id enim doctoribus,hoc eſt Theologis,quorum eſt in Eccleſia ordo præcipuus,omnino reliquendum eſt.Concordant cap.ſicut in vno. eod. tit.de hære.his ſimilia tradit Eymericus 3.parte, quæſt.38.*

Per laicos vero hoc loco,& ubicunque de hac re agitur,eos accipere debemus,qui non ſunt in aliquo ſacro ordine conſtituti,tametſi ſint valde eruditi, & ſcientia clari, vt tradit Leo eius nominis primus,epiſtola quadam 61.ad Theodoretum Epiſcopum,prope finem ibi : Adiicientes & illud,vt præter Domini ſacerdotes,nullus audeat prædicare ſeu monachos ſiue ille ſit laicus, qui cuiuslibet ſcientiæ nomine glorietur.*refert Iuo par. 6. cap. 249. eandem prædicationem laicis prohibuit idem Leo,epiſtola 60.ad Maximum Epiſcopum Antiochenũ, idem ſanciuit Concilium Carthaginẽſe quartum,cui interfuit Auguſt. cap.94.refert Iuo par. 8.cap.323.*

Nec refert ibi ſanciri, ne præſentibus clericis laici prædicẽt,quaſi illis abſentibus id laicis liceat quoniam argumentum à contrario ſenſu(vt noſtri Iuriſperiti loquuntur)non valet,quoties abſurdum aliquod ſequitur,aut aliis legibus repugnat.glo. & Doctores,in rubr.& l.1.ff.de offic.eius cui mandata eſt iuriſd.

Fęmina vero licet doctiſſima,prędicare non debet,idem Concilium Carthaginenſe 4.cap.99.refert Iuo par.8.c.324.& Gratianus in cap.mulier.23. diſtinct.

Quale autem & quantum ſit prędicationis munus,& quales eſſe debeant prædicatores,quos oportet à profanorum auctorum & poetarum fabulis & auctoritatibus citandis abſtinere,docet Concilium Senonenſe c.35.& 36.& Concilium Treue-

A *renſe in c.miſſi.quę nunc leguntur in 4. volumine Conciliorum Surianæ editionis.*

Et quod ſine facultate ſuperiorum nullus poſſit prædicare,iam olim ſancitum fuit multis Conciliorum decretis,ſed expreſſius renouauit Innocẽt.III. in Concilio Lateran.c.3.§.quia vero nonnulli. & Concilium Tridentinum ſeſſio.5.de reforma.c.2.§. ſi qui vero,& ſeq. de qua re plura idem Concilium ſeſſio.24.in decreto de reformatione, c.4. & alibi ſępe:ſed & multa etiam Cõcilium Lateranenſe ſub Leone X.ſeſſ.11.& Burchardus lib.1.decretorum c.97.98.& 99.& poſtremo id cauit diligentiſſimè Synodus Saliſburgenſis conſtitutione 6.c.3.& B *de materia huius c. vt breui cõcludam, vide Alfonſum Caſtrum lib.3.de iuſta hæret.punitio.ca.2.& 3.Repertorium verbo,prædicare.Simancam de catho.inſtitu.tit.49.Siluestrum & cęteros Summarum collectores,in Sũmis,verbo,prædicare,ſed eleganter,& copioſè Conradus Brunus,lib.6.de hæret.c.4.de hoc agit,& Auguſtinus de Ancona in ſumma de poteſtate eccleſiaſtica,q.64.vbi per multos articulos tractat materiam huius capitis.*

Nemo ſine ſuperioris permiſſione audeat pdicare.

Idem in Concilio generali.

Excõmunicati ſunt omnes hæretici,quibuſcũque C *nominibus nominẽtur.hoc dicit vſque ad §. dãnati.*

CAP XIII.

EXcommunicamus [a] itaque & anathematizamus omnem hæreſim extollentem ſe aduerſus hanc ſanctam orthodoxam & catholicam fidem,quã ſuperius expoſuimus, condemnantes hæreticos vniuerſos quibuſcunque nominib. cenſeantur : facies quidẽ diuerſas habentes,ſed caudas adinuicem colligatas, quia de vanitate conueniunt in idipſum.

*Damnati de hæreſi,per ſæcularem iudicẽ puniũ*D *tur,& bona laicorum hæreticorum cõfiſcantur, & clericorum bona applicantur eccleſiis,ubi beneficiati erant.hoc dicit vſque ad §.qui autem. Abb.*

Damnati uero pręſentibus ſæcularib. poteſtatibus,aut eorum balliuis relinquantur animaduerſione debita puniendi,clericis prius a ſuis ordinibus degradatis, ita q bona huiuſmodi damnatorũ,ſi laici fuerint,cõfiſcentur;ſi vero clerici applicẽtur Eccleſiis à q bus ſtipendia receperũt.

Si ſuſpectus de hæreſi ſe nõ purgat ad arbitrium ſuperioris,excommunicatur, & exiſtens per annũ in excommunicatione,vt hæreticus damnatur. hoc dicit vſque ad §.moneantur. Abbas Sic.

E Qui autem [b] inuenti fuerint ſola ſuſpicione notabiles,niſi iuxta conſideratiomẽ ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ,propriam innocentiam congrua purgatione monſtrauerint, anathematis gladio feriantur, & vſque ad ſatisfactionem condignam,ab omnibus euitentur; ita quod ſi per annum in excommunicatione perſtiterint, ex tunc velut hæretici condemnentur.

Poteſtates ſęculares,perpetui vel tẽporales iurare tenentur,vniuerſos hæreticos ab Eccleſia damnatos pro viribus exterminare,& temporalis do-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN